

Straffen die opgelegd werden rond 1700

Door A. F. Verstegen

In het ORA, criminele rechtspraak, kunnen we de straffen vinden die vroeger uitgesproken en uitgevoerd werden, deze waren erg zwaar. Zo lezen we o.a. de veroordeling van twee vrouwen die hoereerde en omgingen met dieven en schelmen. De Hoog Welgeboren en Gestrenge heer baron Carel Pieck te Beesd, Ambtman van Beesd Rhenoy veroordeelde o.a. in 1703 Anna Geertuijd Steenbrand tot de galg en Maria Jans werd in het openbaar geschavotteerd en verbannen uit het Forstendom Gelre en Graafschap Zutphen, o.a. Beesd en Rhenoy. Anna en Maria, bekende buiten pijn van banden en ijzer, d.w.z. ze bekende voordat ze op de pijnbank gelegd zouden worden. Ook de Drost van Leerdam, namens de baron van Acquoy, legden zware straffen. Deze personen werden verbannen uit de Baronie van Acquoy, Graafschap Leerdam en de Heerlijkheid IJsselstein. Alle gebieden waar de baron het gezag had.

Het proces wordt weergegeven in extenso.

Alsoo Anna Geertruijd Steenbrand inde wandelinghe genoemt swarte Anna geboortigh uijt Gulijckerland (Hertogdom Gulik) out omtrent 30 jaeren gevangene alhier tot Beest voor die vanden Gereghte alhier buijten pijn van banden en ijser beleden en bekent heeft dat sij eenige jaeren langh in geselschap van fameuse schelmen en dieven langhst het land gelopen en gesworven heeft met eene derselver sijnde genaemt Willem den student en sijnde capiteijn vande gauwdieven en schelmen lange tijd in hoerdom geleefft en op een valse pretext (voorwendsel) naderhand voorgevende met deselve getrouwt te wesen ook dat sij kennisse heeft en bij namen en toenaemen alle de schelmen en dieven weet te noemen en met de selve geconverseert heeft dat sij vervolgens van veele en verscheijde dieverijen en huijsbraeken soo alhier als tot Deijl Tright ende andere plaetsen wetenschap gehadt heeft vande gestolene goederen haer genot gehad en deselve tot hoeren oorbaer gebruikt heeft ende dewijle alle het selve sijn feijten ende misdaden in een land daer justitie vigeert geensints tolerabel maer die anderen ten exempel (voorbeeld) behoren gestraft te worden op aenclagte van den Hoog Welgeboren en Gestrenge Heer Carel Pieck Heer van Brakel en Zoelen Amptman Rigter Pantheer en Dijkgraaff van Beest Mariënweert en Rhenoy & R: O: doende recht hebben de gevangene gecondemneert (veroordeeld) gelijk sij haer condemneren bij desen om gebraght te worden ter plaetse daer men gewoon is justitie te doen en aldaer ten exempel (voorbeeld) van anderen.

Alsoo Maria Jans geboortigh van Gorcum out omtrent 21 jaeren gevangene alhier tot Beest buiten pijn en banden van ijser voor die van den Gereghte van Beest bekend heeft dat sij een geruijmen tijdt in geselschap van fameuse schelmen en dieven langst het land gelopen heeft met deselve in hoerdom geleeft ende verkeert heeft van verscheijde gestolen goederen soo alhier tot Beest Tright en Deijll haer genot profijt gehad heeft ende aldewijle sulks sijn feijten ende misdaden in een landt daer justitie signeert geensints tolerabel maer die anderen een exempel behoren te werden gestrafft soo ist dat die van den Gereghte van Beest op aenclaghte vande Hoog Welgeboren en Gestrenghe Heer Carel Pieck Heer van Brakel en Zoelen & Amptman van Beest Mariënweert en Rhenoij R: O: doende recht hebben de gevangene gecondemeert gelijk sij haer condemnieren mits desen om te worden gebragt ter plaetse daer men gewoon is justitie te doen en aldaer ten exempel van anderen openlijck te worden geschavotteert strengelijck in et roeden gegeesselt bannende (verjaagd) de selve voorts uijt desen gehelen Furstendoms en Graefschap op poene (boete) van swaerder aen den lijve gestrafft te sullen worden so wanneer sij wederom daer binnen moghte gevonden worden. Aldus gedaen bij die vanden Gereghte van Beest desen 16^e febrij 1703 ende gepronuntieert (uitspraak) den 19^e Maert 1703.

Alsoo Anna Geertruyd Steenbrand inde wande
 .linge genaemt swarte Anna geboortigh uijt
 Gelyckerland out omtrent 30 jaeren gevangene
 alhier tot Beest voor die vanden Gereghte alhier
 buiten pijn van banden en ijser bekend en bekent
 heeft dat sy eenige jaeren langst in geselschap
 van fameuse schelmen en dieven langst het
 land gelopen en geworven heeft met eenen der
 selver sijnde genaemt Willem den student en
 sijnde Papitayn vande quindieven en schelmen
 langen tijt in hoerdom geleeft en op een valsche
 pretex haderhant voorgaveende met deselve ge-
 trouwt te wesen, ook dat sy kennis heeft en by
 naemen en toenaemen als de schelmen en dieven
 weet te noemen, en met de selve geconverseert
 heeft dat sy vervolgens van veela en verscheijde
 daverijen en hijsbreucken soo alhier als tot Deijl
 Tright ende andere plaetsen wetenschap gehad
 heeft vande gestolene goederen haer genot gehad en
 deselve tot hoeren verbaer gebraght heeft. Ende
 dewijle alle het selve sijn feijten ende misdaden
 in een land daer justitie uitgeert geensints tolera-
 bel maer die anderen ten exempel behoren gestrafft
 te worden soo ist dat die vanden Gereghte van
 Beest op aenclaghte vanden Hoogh welgeb: angestreng
 Heer Carel Pieck Heer van Brakel en Zoelen & Amptman
 Richtar, Pant heer en Dijkgraeff van Beest, Mariënweert
 en Rhenoij R: O: doende recht hebben de gevangene
 gecondemeert gelijk sy haer condemnieren mits desen
 om gebraght te worden ter plaetse daer men gewoon
 is justitie te doen en aldaer ten exempel van anderen